

Mahlakuu
20. päiv
2010
Nummör
8 (204)
Leht mass erälde
ostõn 5 kruuni

UMƏ LEHT

VANA VÖROMAA RAHVA UMAN KEELN LEHT

Möller Taivo Kaitsõliidu
Põlva malõva luumisõst

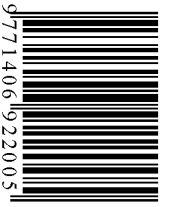
Kae lk 2

Kavval muud sugupuu
kirjapandmisõs

Kae lk 3

Ruitlanõ soovitas hinnäst
takastpuult kah kaia

Kae lk 4

Tulõ savvusanna- tsõõriklaud

6. lehekuu pääväl (6.05) tulõ võrokõisi tsõõriklaud, päämises jututemas om savvusann. Kokko saias kell 16 Rõugõ kihlkunnan Tilgu külän Sepä talon.

Mõtõ, et Võromaa savvusann piäsi olõma üleilma tähtside kultuuriasju nimekirän, om Võromaal ja ka muial Ecstin häste vasta võet. A nimekirja saamisõ man om päättähts kogokunna (tuu tähendäs võrokõisi) hindä tahtminõ ummi rikkuisi tähtsäs pitä. Tuu tahtminõ om olõman ja tulnu naada kimmämbät pla-

ni maaha märkmä. Tsõõriklavva takan arotõdaski asja laemban tsõõrin.

Kõnõlõmi tuust, midä om joba ette võet ja mis sinnä nimekirja pääsemise jaos viil vaia tetä om. Oodõdu omma kõik huvilidsõ. Pallõmi tulõkist teedä anda 3. lehekuu pääväs tel 782 8750, 5661 1924 vai kylli@wi.werro.ee. Kon kokkosaamistalo om, saa kaia www.sepp.ee päält.

EICHENBAUMI KÜLLI, VEEROJA EDA,
tsõõriklavva kokkutsjsja

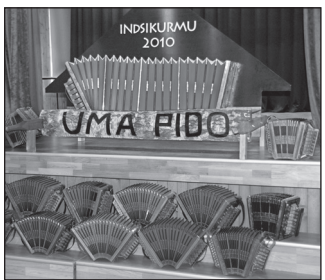
UMA PIDO

KU KESKKOTUS KIMMÄS, SÕS LADVA LAULVA

Näudati pido tunnis- märki – lõõtspilli

10. mahlakuu pääväl sai Kanepi seldsimajan nätä Uma Pido sümbolpilli – lõõtspilli – maketti. Tuu meisterd Tartese Heino.

Lõõts valiti Uma Pido sümbolpillis tuuperäst, et lõõdsamäng on meil jälki moodun. Viil tahetas meelen pitä Põlva kihlkunnast peri pillimeistrit Teppo Augustit ja timä vällä arõndõdut Teppo-tüüpi lõõtspilli.

TEPPO PRIIDU PIILT

Lõõts – Uma Pido sümbol.

Taivaskual läüdetäs pidotuli

Päiv inne Umma Pito, 28. lehekuul kogutas väke ja läüdetäs pidotuli luudusligun pühäpäi-

gan: Taivaskual. Tuld hoidas üüpäiv rahvalaulu ja perimise seen, pidopääväl lätt tuli Uma Pido rongikäügin pidoplatsi pääle.

Ettevõtmisõ kõrraldaja uutva Taivaskotta tuld hoitma ja väke koguma kõiki huviliidsi ja ka abiliidsi (laulja, pillimehe, jutussõkõnõlõja – andkõ hindäst teedä Kaasiku Tiidulõ ildampa 23.04 tel 5304 7288 vai tkaasik@smail.ee).

Maavalla kua teedä om Taivaskoda Põlva kihlkunna kõgõ vägevämb pühäpäik. (Taivaskua ku pühäpäiga kotsilõ saa inämb lukõ www.maavald.ee päält).

Käsitüü- ja söögi- meisteri pidolaadalõ!

Uma käsitüü- ja söögimeistri omma oodõdu kauplõma Indsikurmu Uma Pido laada pääle. Kauplõmisõ soovist tulnu teedä anda ildampa 1. lehekuu pääväs (1.05.). Kirjapandminõ: www.polva.ee/laat-registreerimisleht.

NB! kõigi Uma Pido ettevõtmisi kotsilõ saa mano teedüst www.umapido.ee päält!

Näputüüga leibä tiinmä?

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

«Naaku-i kudama kindit, nardsovaipu vai tegemä lapitekke!» manitsas oppusõ «Käsitüüga tüüle!» oppaja, käsitüükunstnik Pajupuu Kadi – käsitüüga saa tüüd sis, ku tiit midägi esierälist. Võrol om käsitüü-ettevõtjjs opat sügüest pääle.

«Vahtsõaastakuul tei uma firma, OÜ Sujur, är ja nüüt tii käsitüü-inemiisile tüüriistu.» kõnõlõs Parijõgi Ahti (40). Kurõnurmõ kandist Haidakult peri Võro miis om üts 12 võrokõsõst, kiä opp näputüüga leibä tiinmä. «Nuu tüüriista omma tüüluku, kõla, kaarushargi, kangakudajilõ piiritsä ja kangarihä. Ku suurõmba tüükua saa, sis nakka piili kah tegemä. Tüüd om nii pallõ, et ei jõvva är tetä. Vällämaa asa omma jo niipallo kalli, et egäüts jõvva-i näid osta. Ja ku om valli, kas osta vällämaa vai eesti tüüriist, sis valitas iks uma,» hindas uma tii lõõdnü puutüümeisteri.

Miis tunnistas, et äriajaminõ ei olõ timä kõgõ kõvõmb külg: «Mullõ miildüs asjo tetä. Ku saanu äriplaani kah tetä puust, tüüpingi pääl, sis olõs mul tuu ammu valmis olnu! Aigu kah olõ-i – tiit ju tüüd kõik aig!» A äriplaani länny Ahtil vaia kühl: sis saanu tüütukassa abiga uma ettevõttõ jaos stardirahha küssü.

Kaarushark lätt kaubas.

HARJU ÜLLE PIILD

Tüüldä inemise luutva Pajupuu Kadi (iin kuralt tõnõ) abiga naada käsitüüga leiba tiinmä.

Ettevõtjas taht saia ka lõõdsamiis Pihu Alo (50). «Paranda lõõtsaga pille: akordionnõ ja Teppo-tüüpi lõõtsu,» seletäs tä. «Julgu-i külh tuud viil suurõ kellä külge panda, a tahtnu kunagi naada esi pille tegemä. Parandamisõga om tüüd kühl, a tuuga saa alla tuhandõ krooni kuun ja tuuga ei elä är.»

Kaemalda oppaja hoiatusõlõ, et lapitekkega saa-i leibä tiini, miildüs tuu tüü Võro liina naasõlõ Ruusa Öielõ (57) nii väega, et tä taht näid iks edesi tetä. «Oppusõlt olõ saanu tüüvõttit, et tüü kipõmbalõ ja lihtsämpä lääsi,» seletäs tä.

Olõnõs suurusõst, a kõrralikku suurt lapitekki tege Öie iks kümme päivä. Meistri tunnistas, et rahalidsõlt ei taso tüü kuigi är, tuu om iks hingele.

«Jah, naisilõ om sakõst tuu kõgõ tähtsämp, et

käsitüüga om hää teleka iin aigu viitä, mehe rehkendäse iks inne vällä, kas taso üleppä tegemä naada vai ei,» tiid Pajupuu Kadi. «Kuiki mitte kõik: inne lihavõttit sai üte puutüümche käest paarkümmend ilosat puumunna. Naksi uurma, et mis masva ja sis üteldi, et ilma rahalda omma!»

A noid asjo, midä väega pallo tegevä, saaki-i õigõ hinnaga müvvä. «Ülekohtuliidsi» hinduga om rassõ võidõlda: pallo käsitüütegijä omma pensionääri, kiä tegevägi tüüd viiekroonidsõ tunnitasoga, et lihtsälõ olnu määnestki aoviidüst,» seletäs Pajupuu Kadi. «Ahtil lätt häste tuuperäst, et tä om saanu arvu, et Ecstimaal olõ-i tõist säänest miist, kes käsitüü-riistu tege.»

Oppus «Käsitüüga tüüle» püüdki võrokõisilõ opada, kuis esierälist käsitüü-toodõt vällä arõnda ja müvvä. A Pajupuu Kadi ütles, et Eesti inemiisist passis ettevõtjas nii säidse prot-

sõnti ja egä Võro pundin tuu nummõr suurõmb olõ-i.

«Otsa pääle saanu inemise omma hinnäst üte asa pääle kokko võtnu: nä ei tii samal aol vitraazi, tikmist ja lillisäadmist,» seletäs tä. Näütuses lätt häste üteli viltjäl, kellel om uma tsiht, käekiri, tehniiga ja hää maitsõ. «Inämb julgust ja välläkasumist umaigõsõst «Uku»-maitsõst!» soovitas Pajupuu Kadi. ««Uku» olõ niivõrd kimmäs firma umal aol ja tekk laemba mõtlõmisõ, kuis traditsioonilist käsitüüd üleppä või ja saa tetä.»

«Käsitüüga tüüle» tugiisik Sepä Maarika kõnõlõs, et ilma tüüldä inemiisile mõtõld oppus saa pia läbi. Ku kõik häste lätt, nakkas sügüse vahtsõnõ oppus, huviliidsi naatas otsma põimu-kuun. Oppusõ jaos and rahha Euroopa sotsiaalfond.

Mustlasõ petvä kergeuskligõ käest rauda ja akusit vällä

HARJU ÜLLE

Päält tuud, ku küläteie pääl jäl sõita saa, omma naanu mustlasõ maainemiisi tüütämä: tahtva osta kokko vannarada ja vannakusit. Minevä kuu lõpun käve mustlasõ Osola ja Sulbi kandin.

«Kolmõkõisi olli, lillaka väiku bussiga,» selef Sulbi miis Kahre Ado. «Lasiva signaali, ütts jõudsõ ussõst sisse, tõsõ kõõrutiva vällän, et kas om midägi är viruta.»

Mustlasõ küssevä vannarada ja akusit, lubasiva kõrraga mas-

sa. Perän tull vällä, et hummogu varra olli sama mustlasõ tennü tsõõri Osola pääl.

«Egä tuu es olõ mustlaisil edimäne kõrd kävvü,» kõnõl Ado. «Mõni aasta tagasi olõ sääne asi, et niisama, Sulbin all poodi man mustlanõ pidäsi kinni ja küsse, et kas om vanna akut vai vannarada. Olf säidse beezika furgooniga. Kai sinnä sisse – üte küländ kõrraligu ägli olli pääl. Mõthi, et kes tuu ulf olf, kes är andsõ? Tulli kodo: uma ägli ärki varastõt!»

Läbi ao om mustlaisi Sulbi kandin hulga käünü. Ado tulõ kolhoosiaigsõst luku miilde, ku üte elämise mano tull Leningra-

di numbriga LAZ-buss, mustlaisi täüs. «Saatsõva kõgõ ilosamba näüdsigu kardokit küsümä,» kõnõl Ado. «Niikavva, ku tuu ütuga keldri man käüti, lätsiva tõsõ tarrõ, lõüdsävä rõivakapist vanainemise matussõraha üles ja virutivaki är!»

«A egä kõik mustlasõ olõ-i varga!» pidä Ado tähtsäs üteldä

Umal vanalravval piät silmä pääl hoitma: tuud himostasõ mitmõ.

HARJU ÜLLE PIILT

ja tulõtas miilde, kuis tä viil sõaväen olõn trehväs mustlaisi rahvamuusigakontsõrti kullõma. Kistumalda illos olf olnu.

«Ja cestläisi om kah vargit jo,» selef tä. «Kävevä Osolan vanainemise man, saiva kats suurt veoautotäüt vannarada kokku! Vahtsit malmradikit ja kõkkõ. Anni üte katõliitridse

Bocki õllõ vassa. Vanamutt üteli, et kae, ku ausa poisi olli, es jätä minnu kah peris ilma!»

Politsei- ja piirivalvõammõdi pressiesindäjä Lalli Agu üteli, et 110 numbrilõ taso-i kutsmalda võõridõ pääle inne kaivada, ku om selge, et nä tahtva midägi osta vai müvvä ja su nõudmisõ pääle är ei lää. «Karistussäidüstigu perrä saa karista tuud inemist, kiä nõudmisõ pääle är ei lää, kooni saa trahviühigu vai arestiga. Politseilõ om suurõs abis, ku ütleti auto numbri, hää, ku ka margi ja värvi,» selef Lalli Agu. «Inemiisile tiidmises viil niipallo, et metalli või osta-müvvä ettevõttõ, kellel

om tuujaos luba olõman. Ku tuud olõ-i, sis Jäätmesäidüse perrä või trahvi nii ostjat ku ka müüjät.»

Sakõst omma mustlasõ esi müüjä ja määnestki kauplõmisõ-lupa näil inämbüisi olõ-i.

Näütuses anti politseilõ 1. mahlakuul teedä, et mustlasõ möövä Võrol Maxima poodi parklan binoklit. Et teedä andnu inemine olf nõun politseilõ tunnistusõ andma, tetti mustlasõlõ paiga pääl trahv är – «kauple-misnõuete eiramise eest». Lalli Agu üteli, et politsei saa säidse «äri» iist trahvi sis, ku müüjä paiga pääl kinni võetas ja kiäki tuu kotsilõ tunnistusõ and.

Julgu olla esieräline!

Mille om nii, et 12 tublit käsitütegijät omma tulnu kokko opma, tahtva kõgõst hingest käsitüü tegemisege leibä tiini, näpu omma nopõ ja asa ilosa, a peräkõrd saa käsitüü-ettevõtja õnnõ ütest vai katõst?

Sammamuudu pand imehtämä tuu, midä müvvas käsitüüpuutõn: kinda, villadsõ suka, pitsilidse linigu, nardsovaiba, lapiteki, pehme eläjäkese, võulapadsi, mõni kott, müts ja omgi paaigu kõik. Ku tahat mäanestki esierälist käsitüü-asja saia, sis piät tuud tikutulõga takan otsma vai tutvat käsitüümõistjat pallõma, et tä tuu valmis tennü. Ja sis actas kah sakõst vasta, et oi, võõras asi, vast ei mõista tuud tetäki!

Külälise tahtnu kah meilt Võromaalt midägi esierälist ütten võtta, a lövvä-i sakõst midägi. Iks naasama kinda-suka, miä egäl puul muialgi. Kon omma suvõniir-lõõdsä, Haanimche-piibu, Võromaa rahvarõivin pupikõsõ?

Käsitüükunstnik Pajupuu Kadi, kiä Võrol tüüldä inemiisi käsitüü-ettevõtjas oppas, hoiatas jo kah, et ärke tekke noid-sammu asjo, midä pensionääri aoviidusses tegevä ja pia ilma rahalda käest är andva.

Ku käsitüütegijä tuust kinda-võulapadsi-linigu nõiatsoõrist vällä murd ja mäandsegi esierälidse asa vällä märgotas, sis tä kaes ja imehtäs, et jõvva-i niipallo tetä, ku timä asjo tahetas. Hää näüde om tuusama Parijõgi Ahti, kiä tege puust naisi käsitüüriistu. Äri häitses ja miis om rahul.

Tõsõki ilma tüüldä inemise võinu tsipakõsõ esi märki, midä nä tetä mõistnu ja kävvü kasvai Ecsti rahva muusõumin kaeman, mäanest käsitüüid om vanast tettü. Julgõt päalenakamist!

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMALEHT

Telmisennummõr 00917

Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro

E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hotmail.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariiko Faster 56 213 177
mariiko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF

Trükjät: AS Võro Täht

Lehe välläandmist tugõva:

Riiklinõ programm «Lõunaestsi kiil ja kultuur» ja

Uma Leht Internetin: www.umaleht.ee

Papõrlehe-kujolist Umma Lehte saa lukõ ka Internetist www.netiajakiri.ee päält!

Vanarahvas märgotas

Keväjä-tarkusõ

Kõgõ edimäne keväjä ettekuulutaja om varõs. Hariligt nakkas varõs kraaksuma rado-kuun, tä and teedä, et sula om tulõman.

Varõsõ perrä saa terve talvõ külma ja lämmind ette kuuluta. Ku varõs ist puuladvan, lätt ilm külmas. Ku varõs om puuossõ seen, sõs lätt ilm lämmäs.

Ku harak kätsätäs, sõs tulõva külälise, kiri vai sõnnoni koskilt. Nii om harak ettekuulutaja.

Joba keväjä edimäidsi märke kõrral piät väega valvsa olõma, et ei lasõ tsirgõl hinnast är pettä. Ku lasõt är pettä, olõ terve aasta petet. Et keväjäde tsirgu sinno är es petnü, piät inne tarõst vällä astmist kütsejüvvä võtma (tsirgupete).

Edimäne tsirk om teder. Teder nakkas laulma sõs, ku mäekundi viil palla olõ-i. Teder laul hummuku varra päävõnõsõngu aigu. Ku lasõt hindä är pettä, sis kõtutuulõ vaivasõ sinnu terve aasta.

Om viil tõisi tsirkõ nigu hütt ja kägu. Hütuga om sääne lugu, et ku är piäs petmä, sõs tulõ suur rüüs (kõhjä).

Käoga om pallo tähendüisi. Ku edimäst kõrda käku kuulõt,

piät karmanin peenikeist rahha olõma, sõs om terve aasta rahha.

Kõgõ parõmb käo kuulmisõ aig om hummuk: hoolõkägu. Süümaigu (umbõs kell 11) om surmakägu. Lõunanõ kägu tähendäs leinä. Ödagunõ kägu om õnnõkägu.

Kägu piät kuukma pallo kõrdu – tuu perrä üteldi aastit ette. Ku kuugah-tas üte kõrra, sõs om halv tähendüs. Käo tulõgi perrä saa suvõ ette arvada. Ku kägu tulõ vitsa, saa villä. Ku urba, sõs saa ohtu (suvõl tulõ torm, mis vilä maaha pand ja saak häõs).

Musträst (kuldnokk) piät kõrraga pallo nägemä. Ku näet ütte, sõs olõ ütündä, ku näet mitund, om sõpru pallo. Ütsigu piät nägemä paarinaru tsirkõ: sis löüdvä tuu aasta seen tõsõsõpoolõ.

Sisask tulõ kõgõ viimät-sen. Tedä ei õnnistu nätä, tedä kuulõmi. Sisask tulõ toomõ häitsemise aigu ja laul toomõvõsõn.

Edimäde libliga nägemisel olõ uma tähendüs. Üleni kõllanõ liblik olõ kõgõ parõmb. Kirriv olõ halvõmb ja must väega halv.

Elun omgi kõgõ hääd veidemb ku halva. Nii om kõllatsit liblikit veidemb ja kirivit rohkõmb.

Kirja pandsõ

ORGLA LEA Rõugõ vallast

Kiri Kaasanist

Võromaa miis SAAREPUU JAANUS läts tüüle Tatarimaalõ Kaasani kanti. Uma Lehe lugõjilõ jaga tä ummi tähelepanõkit elost täambädsen Vinne riigin.

Võim ja kohus vinne muudu

Talv saa jo müüdä ja ijäminek Vjatka päält nakkas jälki kätte tulõma.

Talv seo ilmanuka pääl olõ timahava nii talvõ muudu, et esiki vanõmba küläinemise säänest es mäletä. Külma om muidoki olnu, a et nii pikält hoitnu om, ei tulõvat ettegi. Lummõ olõ 40–50cm ja kõgõ külmemb hummok olõ -38 kraati. Mullõ olõ-i kunagi pikä alospüksi miildünü, a tuu hummoga olliva õkva uma! (tuu foobia näide vasta om mul peri Vinne aost, ku kõik ilma pikä alospüksi olli helesinidse ja vinnü pääle paaritunnist kandmist kats kõrda pikembäs, nii et harootsa

inämb sukkõ sisse är es mahu ja puul miitret maad piten perrä lohisi).

Kotusõpäälitsele elolõ tuu külme suurt midägi es tii: paar sarra, kon hulguussõ hinnast valla-lidsõ tulõ veeren lämmistivä, palli maaha ja tehassõn lätsi paaril ventilaatril riha vasta taivast, a tuu olõ ka kõik.

Nädälivahetuisil teimi komertsdirektri Slava Valerievitšiga kuntõ lämmistämises sanna. Sann om meil keldrin ja elektrikeressõga ja veidokõsõ armõdu, a ku häste tahta, sõs «võtt termõ üles» külh, ku Sõmmõrpalo bussijuhi poja sõnnoga üteldä.

Pildsõmi õnnõ vett elektrikeressõ pääle, Slava rüükse «kuradi fašisti!» ja ma rüükse «kuradi kommunisti!» ja vihtlimi. Sõs

tsumahtimi lummõ, lassõmi olt ja sirotimi ilmaelõ. Tehassõn om elo täambädsen pääväs juundõ saanu, no om vaia õnnõ vunki mano anda. Umanigu omma rahul, selle et ümbrepiirdmine om häste lännü: inemiisi om kats kõrda veidemb ja maht om puultõist kõrda suurõmb. Nummõr joonõ all om pääle kolmõ aastat vereväst mustas saanu. Ja ruumi kassu om viil, selle et telmiisi om ja ku kõik häste lätt, sõs saava viil suurõmb jago inemiisi, kiä ammõtist priis saiva, varsti jäl tüüle.

Tunnus, nigu pidänü asi illos ja kõigil hää miil olõma. A niimuudu õnnõ tunnus: vahtõ-aastakuu lõpun astsõva hoovi pääle kohtupristavi, papõr näpun ja palsiva lahkõlõ massina saisma ja ussõ välästpuult lukku panda.

Tulõtõrjõkontroll olõ tennü ettekirotusõ puudujämiisi kotsilõ ja nuu asa pidivä olõma kõrran põimukuun 2010. A sõs otsusf kotusõpääline kohtuherr, jummal tiid minkperäst, et põimukuu om vahtõaastakuu algusõn ja tehas tulõ kümnes pääväs kinni panda.

Ahukaadi kaiva tuud papõrd

ja naariva, kuna mäanestki säädüselist alust tuul es olõ.

A inne ku Kirovi pääkohus tuu papõr tühäs tunnist, läts nä-täl aigu ja tehas sai tuust kõvva kannaha. Kõikõ nä iks kinni panda es saa, selle et vacnõ mehekene es olõ rehkenänü tuuga, et välän om 30 kraati külma ja et küllä lämmistäs tuusama tehas ja et kütus tuu katlamaja jaos tulõ õkvalt tuust tuutmisõst!

Saimi õks jälki tüüle naada ja kolm nädälit olõ vaikust. A sõs olõ sama lugu vahtõst!!!

Täambädsen pääväs pidänü asi olõma joonõn, a siin ei tiia ilman, kiä midä hindä suvast otsustas. Hirmsa tuu asa man om tuu, et prokurör, kiä pidi kohtuherräle vasta kõnõlõma, otsõ säädüisi Google'iga Internetist!

Kõgõ hirmsamb tuu asa man om tuu, et ku ruutlaisil om vähembält rahha ja võimu, et hinnast tuu ilma ullusõ ja kadõ-husõ iist kaitsa, sõs näütüses Žukovi Vanka, kiä puõn pääga and vastu lõugu tuusama kohtuherrä lellepojalõ, selle et tuu om ull ja hinnast täüs, pand tuu kohtuherr elos aos kinni, nii et silm kah es pilgu...

Kaitsõliidu Põlva mallõv – 20

Mõlleri Taivo: valvsimi Eesti piiri katõkõistõ!

Minevä kuu 22. pääväl sai 20 aastakka Kaitsõliidu Põlva malõva vahtõstluumisõst. Malõva üts päämine luuja ja edimäne juht, reservleitnant Mõlleri Taivo (63) kõnõlõs tuust, kuis asi umal aol käve.

Kuis tuu Põlva malõva luuminõ pääle naas?

Olli 1990. aastal Põlva maakunna regionaalsõ majanduspiiri juhtmisõkeskõsõ ülemb ja mul olõ piiri pääle mihi vaia. Piiri pääle tuudi mihi Talnast massinidõga katõs nädälis.

Mõttin olõ joba ka järe-pidevüse vahtõstluuminõ: edimäde Eesti aigu olõ kah jo Kaitsõliit, mitte Kodokaitõs. Nii andsõgi iks uma sääme Kaitsõliidulõ. Kuigi tuudaigu olõ Kaitsõliit «halb lats»: pallo esinakanu «kaitsõliitlasõ» käve Vinne väki tsuskman ja ku olõs näil ka püssä olnu, võinu asi kehvä lõpu saia.

Nii teimiki Põlva maakunna valitsusõ saalin suurõ kuunolõmisõ, kon panti ammõtihe kuus miist. Seoga loeti Põlva mallõv vahtõst luudus.

Kas tuul aol lubati sis joba Kaitsõliitu piiri valvma?

Mi üte Ida-Võromaa mehega, kiä Põlva lähküle saadõti, ollimi edimäde Kaitsõliidu-piirivalvja. Ku piirivalvõl olõ pääliinan nõvvopidamine, sis iks küsüti egä kõrd nafaga poolõs, et noh, mis ti, kaitsõliitlasõ, tuus asast arvati? Muial puul valvsi piiri jo kodokaitõsja. Meid olõ sis jah õnnõ kats, a hillätassa naksi mi kandin iks põhilidsõ piirivalvja olõma Kaitsõliidu mehe.

Kost Põlva malõva jaos rahha saiti?

Ütel edimädsel üle-Eestilidsel kuunolõkil olõ hirmsa tüü, et kiä iks Kaitsõliitu tugõ ja kost varustust saia. Alostusõ aol olõ meil iks suurõmb osa uma karmani päält. Vabariigi puult tukõ olõ õs ja liikmõmas-

su kah es olõ. Ku ma sai Põlva maakunna riigikaitsõülembäs, sis ma andsõ Sundja Urmasõlõ rahha, et tä saasi Kaitsõliidulõ kümme paari saapit osta.

Kiä sai, tuu otsõ hindäle esi varustusõ. Relvi ja vormõ koskilt saia olõ-õs. A meil piiri pääl käve sis vahel Pihkva dessantväclasõ ummi laiguliidsi ja Afganistaani vormõ möömän. Näide käest sai sis hindäle vormi hanki. A püsõsõga olõ nii, et kinkal olõ koton jahipüss, tollõlõ tuu ka jäeti.

Midä rahvas Kaitsõliidu vahtõstluumisõst arvas?

Põlva liinan tull rahvas esi kokko ja kirot avalduisi. Kas sis nail suuril kuunolõkil, mis mi kõrraldimi vai tulliva esi staabi mano. Pallo mehe saiva nii piiri pääl tüüd jo.

A maakunnan olõ lugu tõnõ.

Pruuvsõmi mitmõl puul rühmi tetä. Mõnõl puul läts tuu õnnõs, a Mikitamäl ja Oravil es taha kiäki hinnast Kaitsõliiduga kõütä. Eks iks peläti tuud, et ei tiia, mis tulõma nakkas.

Mändse olliva Põlva malõva edimäde välläastmisõ?

Põlva laulupido valvminõ suvõl. Rongikäugi lõpun kõndsõ viis inemist, Kaitsõliidu sideme käe pääl. Ja kokkosaaminõ Võro maakunna kaitsõliitlasiga Kanepi lähkün mõtsan. Nimä pei positsioonisõta ja mi ründsimi. Kaardi perrä lätsimi, näimi, et puu takan omma Võro mehe. Ma vaodi raketipüstoli triklit, kässe rivi kõrda säadi. Hurra-hurra! hõiksimi kah. Kokkõvõttõn saimi kõik «surma»: näil olõ iks kõva varitus ja mi juusksõmi sinnä sisse.

PILT ERÄKOGOST

Mõlleri Taivo om üts Kaitsõliidu Põlva malõva luuja.

Kas olõ ka vahel hirm uma elo peräst?

Oll iks. Koidula piiripunktin saiva kaitsõliitlasõ ja punaväläläse kokko. A saman saimi Vinne armee Petseri polgu ülembäga häste läbi. Vinläse tiidsevä, et varsti tulõ nigunii seo asi üle anda ja paksõva ummi asjo ja tehnikat joba. Näide puult tull ka pakminõ, et võtku mi uma mehe kokko ja tulku näide mano püssä laskma. Viil ütõl seo ülemb, et ku piässi madinas minemä, sis tä ütles mullõ ette. Nii olõs saanu uma mehe innemb piiripunktist kipõlt är viia, ku nä miini mi puulõ saatva.

1991. aasta põimukuun olõ külh tõnõ asi. Vinne väe tsiirõtiva piiri man, mi hoitsõmi näil silmä pääl ja andsõmi Talnalõ teedä, mis juhtuma nakkas. Õnnõs midägi hullu es juhtu, selle et meil es olõ relvi. Ku olõs olnu, sis mõni läbemälõdä olõs nakanu viil laskma kah.

Kuis teist ülepeä sääne militaarnõ miis sai?

Sis sai, ku olli Põlva maakunna tsiviilkaitsõ staabiülemb, inne olli Rāpinā aianduskoolin spordioppaja.

Midä parhilla tiiti? Kas olõti iks kaitsõliitlanõ?

Olõ iks, a mõnõ aasta olõ puhanu pätte valvmisõ tüüst Tarto vangimajan: tervüs om jukõrdanu. Nüüt tii ma ka tsipakõsõ tõisi asjo – «Kuperjanovi kuradiid». Tuu om Vabahussõa aigu olnu samanime-lidse seldsi õigusjärgläne. Nuu «kuradi» olli Vabahussõan Kupõrjanovi partisaniipataljoni sõamehe, kes tulli väega äkki punavälälaisi puhkamisõ-vai pidokotussidõ pääle, teivä uma «hõtämise-tüü» kipõlt är ja kattõ sis minemä. Parhilla tüütämigi ütten seo seltsiga märke ja sümboolikat vällä. Seltsin omma Kupõrjanovi suguladsõ ja aoluu-huvilidsõ.

Küsse PEEDOSAARÕ KAISA

Savvusann

Võromaa inemiisi mälehtuse savvusannast: kuis sääl käüti, midä kõnõldi, midä pääle mõskmisõ viil tetti ja miä viil sannast meelen om.

Sepä talo suidsusann

Mi vana sannakõnõ sais Kurksuu veeren lumbi man. Om sääne päivinännü ja väiku, a mi arost väega hää.

Ku ma sannast mõtlõ, sis tulõ õkva miilde esä. Mi perren olf sannakütjää iks peremiisi. Lahkõso puu ja kandsõ vii.

Suidsusanna küttümä pandminõ ja tulõ hoitminõ miildü esäle väega. Egä puulpäävä istsõ tä sannaussõ iin ja ai hako keresse ala. Sann sai kuum ja lõunõ olf kipõ.

Mi perren käüti sannan iks mõskman, tohtõrdamisõs sanna es pruugita. No vahepääl sai kõva lõunõga külmetüst kunnõ seest vällä aetus, a nõiasõnnu ma külh ei tiia.

Ma olli latsõst pääst vihakõütjää. No mis sann tuu ilma kõrraligu kõovihalda om? Vihtu tulf kõvva ja vahepääl viil lumpi külmä vii sisse karada vai talvõl lumõ seen püherdä.

Päält mõskmist tulf hinnäst vihaviiga üle uhta. Ku sannast vällä sait, olf hiussil ja röivil hää kõo ja suidsu hõng külän. Esäl olf iks putõl õlut külmän, pääle sanna hää võtta.

Talvinõ sannatõgo olf rassõmb. Vii võtmisõs tulf rako lumbijä sisse mulk. Ütskõrd, ku ma viil väiku olli, lätsi ma ijämõlgu mano mängmä ja sattõ sisse. Esä sai mul kratist kinni, tõmmaõ vällä ja vei joosuga tarõ mano. Külmäga harinu maalats, nigu ma olli, es jää haigõs egä midägi. Perän sai sanna lämmälä.

Latsõlõ tulf kiäki iks sanna mano vasta. Puhtas mõstu latsõkõnõ kääneti kaska sisse ja viidi üsän tarõ mano. No mis sa hing viil tahat!

Aig läts, ma kasvi suurõmbas ja tulf Talnadõ kuuli minnä. Lätsi mehele ja tõi mehe kah Võromaalõ sanna. No algusõn määrõ tõnõ hindä maru nõgitsõs, peränpoolõ sai arru, et suidsusannan saa õi nii palfo vehki – saina omma musta!

Ku mu latsõ väiku olli, sis nä iks pelksivä tuud hirmsat musta kotust. Vanaesä kõnõl näile juttu, kon vanapakan tütrigulõ sanna man kollti tege.

Päält toda andsõ latsi meclütä, et nä hinnäst mõskõ lasõsi. Meil es olõ elektrit kah sannan, pümmen tulf kündlaga läbi aia. Miis vidi külh ütškõrd kaabli sanna mano, a esä kõfaõs tuu pääle mi liinaminekit kokko, es taha pirni aknõ taadõ.

Mi sannan olli uma eläjä kah. Lavanuka all elli suurõ kuklasõ. Nuu kõgõ suurõmba, kiä puud sõõvä, inemiisi nä es putu. Sannakütmise aigu tsusaõ esä mõnõlõ iks tiku lõugu vaihõlõ, sis tuu rapuf pääd nigu pini pulgaga, a valla es lasõ.

Esä pruusvõ kõkkõ, et näist valla saia. Kupaf kuuma viiga, petroliga, nahvtaga. Kuklasõ es tii nägemägi. Nii elli nä sääl aastit. Esä jäi vanas ja es piä inämb kuklasõõta. Olf illos suvõpäiv. Ma lätsi sanna mant

nõõri päält mõssu tuuma ja nägi, et päävapuulnõ sain om tävveste must. Saina pääl olli mi sanna kuklasõ, siiva säälän. Lätsi lindu ja inämb tagasi es tulõ, ni olf sann lõpus õnnõ inemiisi perält.

Sanna takan suu veeren kasvi suur haavapuu. Esä kai, et tuu piäs maaha ragoma. Nakaõs saagma, a poolõ päält arvaõs, et puu satas õkva sanna pääle ja nii saisõ haavakõnõ viil mitu hääd aastakka pistü.

Üts süküs olf väega tuulõnõ. Imä läts kaost suurõ tormi aigu vett tuuma ja näkk, kuis puu sattõ suurõ raksuga õkva sanna pääle ja lei sannakõsõ peris upakilõ. Puu olf katussõ är lahku ja sann näkk väega hallõ vällä. Ni saisõ mi sanna-kõnõ terve talvõ.

Keväjä lätsimi kaema, mis tetä and. Miis ütelf, et tuu sann om ummiga õdagul, olõ-i inämb tetä midägi. Imä küsse külä päält perrä, mis vahtõs sanna tegemine mass. Firma, miä palktarri tege, ütelf: säidsekümmend tuhat kruuni! Kost vanainemine säändse raha võtt?

Nii otsõ imä külä päält chitüsmehe, kiä mõnõ tuhandõ iist vana sanna är praavitiva. Mu miis ja tütremiss panni vahtõs verevää katussõ kah pääle ja sann näkk vällä tükü parõmb ku inne. Nii sai mi kallis suidsusann är pästetüs.

Parhilla om imä Sepäle ütsindä jäänü. Esä veimi kats aastakka tagasi Kanepihe surnu-aida. Olõmi immä hindä mano kutsnu, a tä taht uman koton olla.

Talvõl ei jõvva imä inämb sanna lumõ seest vällä kaiba ja ijä sisse mulku rako. Nii om mi sannakõnõ nigu talvõunõn kahr, maka suu veeren lumõhangõn ja uut keväjät.

Sis tulõ pernaanõ ja pand sanna jälki küttümä ja katussõ veerest nakkas suitsu tulõma. Sannast om kuulda kõoviha sopsmist ja viitsolinat. Ku lõunõ visatas, tulõ ussõmulgust tossupahvakit.

Ja suvõl tulõva latsõ, kargasõ kuumast sannast kõva rüük-misega lumpi ja tundva elost mõnnu!

Inemise, kiä suidsusannast luku mõistva pitä, omma tuuga latsõst pääle harinu, ei pelgä nõgitsit sainu egä suidsuhõngu.

Nuur inemine taht klaasist ust ja läükvit sainu, sann piät väega klaar olõma, ei tohe sääl vihtu egä midägi. A vahepääl piät kõgõ mustõmbast läbi käümä, et iho ja hing puhtas saasi. Tuud oppust andki võrokõisi suidsusann.

VÄHESOO LUULE,
võrokõnõ Padise vallast

Olõ Sepä suidsusannast kiro-tanu jutuvõistlusõlõ kah: «Kõva lõunõ» ja «Kahru vägi latsõ seen». Mi kandin (Kanepi ja Põlva kihlkunna piiri pääl) üteldäs iks suidsusann, nii ma kiroiti kah.

Talna võro selts 20

MAE LINNU

10. mahlakuu pääväl tulliva kokko võrokõsõ, kiä eläse Talnan. Iim oli esiki pääliinan illos (muido om iks Võromaal päiv korgõmbal ja tsirgu laulva parõmbil laulõ) ja vast tuuperäst olgi inemiisi kuun alla 100.

Vahtõnõ esinaanõ Nopri Tea kõnõl seldsi aoluust ja tegemiisist. Seltsil om näputütsõdõr, koh naasõ tegevä kindit, pitse ja muud ilosat käsitüüd. Näütusele olf vällä pant esiki vildit pilt saina pääle pandmisõs.

Talna võrokõisi lauluand-sambli «Liiso» laulsõ mi keelen laulõ, midä olõmi harinu cestti keelen kuuldma, nigu «Ma tahaksin kodus olla...».

No sis om seldsi peris nõna pistüajamisõ kotus: näütemängutsõdõr «Hüdsi». Om mängit Võromaal, Harjumaal ja muial mail, nüüt olf lugõminõ vanast elost Võromaal.

Tsõõri saava inemise kok-

PILT ERÄKOGOST

Talna võrokõisi käsitütsõõri juht Pruudeni Valvõ pand seldsi vahtõlõ esinaasõlõ Nopri Tealõ kaala vildist avvomärgi.

ko tulla ja umma kiilt kõnõlda. Inemiisi om meil mitund sorti: tüümihi, oppajit, ammõtnikkõ, insinüüre, tohtrit, esiki uma ministrikese omma olõman. Suurõmb osa omgi Talnahe kuuli tulnu ja sis siii elämä jäänü. Ja vanas olõmi kah jäänü! Peris

nuuri om paar tükki. Piäs iks viil üte tsõõri tegemä ja nakkama võrokeelist kuuli pidämä!

Näputünaasõ olliva tennü kõigilõ tegijile vildist medäli ilosidõ kirjuga kaala.

No ja sis olf viil küläliisi tulnu hääd õnnõ suuvma. Contra lugi

Tsõõrigu sugupuu pernaanõ

SAARÕ EVAR

Kupperi Aino (86) Vaabinast Sellil saatsõ mullõ kirä: «Kuuli, et Võrol om sugupuunäütüs. Olõ nännü egäsugutsit skeeme, lõvvä, et mu uma om kõgõ parõmb. Seo skeemi leiut Anatoli Põderi esä Herman, kis vanal aol olf Petseri liinavalitsusõ sekretär...»

Lätsi kirä pääle viil sõs, ku lumõvalli inemisest korõmba olli, Vaabinalõ. Aino võtt mu vasta, nigu olõssi uuta tiidnõ. Näüdäs kõrraga sugupuu-joonist kah.

Aino sugupuu om tsõõrigu kujuga. Esiesä om pantu keskpaika, latsõ tegevä edimäde tsõõri tä ümbre, latsõlatsõ tõsõ ja nii edesi. Nii ei tulõ ruumist kunagi puudust. Hääl juhul tulõ naada paprõlõ viiri pääle manu kliipmä. Täambädses pääväs om jõutu säitsmendä põlvõni ehk säitsmendä tsõõri pääle.

«A mis sõs saa, ku üte esiesä latsõ umavahel kokku läävä?» es saa ma jättä küsümlädä. «Seoniaoni ei olõ tuud viil juhtunu.» vastaõ Aino. Taa paprõga nakaõ tä pääle 1988.

Kupperi Aino näütäs tsõõrikut sugupuud.

SAARÕ EVARI PILT

aasta 25. aprilil. Sõs olf viil kuus põlvkunda. «A mudeli ma sai Meossõ Põdra poja Hermani mant. Tuusama, kiä olf mi kuulsa Toliku esä. Tuu võisõ iks olla inne sõta Petserin, ku ma timä sugupuud näi, a ütškõrd võti ette ja tei esi kah perrä.»

Sugupuu tsõõri päält või näta, et Põdra Peebul olf säidse poiga ja üts tütar. Neli tükki pandsõ tä Sellile elämä, üte Tobralõ ja üte Meossõlõ. Säitsmes poig läts Peterburi liina, a tuugi jõudsõ elu lõppupäivil otsaga Vaabinalõ tagasi. Peebu tütar läts Liiva Jaanimäele mehele, säält om sugupuu esieranis tihtsäle täüs kirotoõ. «Liiva Kolf (Mihkli) iks kitse, et timä om vanaimä rinda sõõnõ. Ku timä sündü, olf vanaimäl kah viil väikene lats. Vanaimäl olf kokku säidse last ja imäl niisama säidse last.» jutust Aino.

Täl om ülepeä säändsit juttõ, et ei tiia õkva, kas usku vai mitte. «Vahtõmõisa (Vahtõsõ-Antsla) rahvas olf Kuradit nännü,» kõnõl Aino. «Kiäki täpsäle es tiia, a mugu kõnõldi, et Vanapakan maa pääl, tii pääl ollõv nättü. Sõs olf inemise Kassilaanõn hainal ollõn jälleki Kuradit nännü. Uhkõ must

kuub olf sällän olnu, tsillendri küpär pään ja hinnäst täüs lõus-taga mugu indsif, ku inemise pelksi. Liiknu olf tä hoobis esimuudu, katõ tsõõri pääl ja ümbre es sataki! Perän tulf vällä, et Vahtõmõisa herr olf jalgratta ostnu ja saatnu tarõpoisi külävaheteie pääle ullitama. No kust nuu hantsmamehe säänest asja nännü ollivagi.»

Aino om mändsegi ao ka Valgan elänü. Ku Aino tütar läts edimäste klassi, sõs tulf klassijuhataja imä manu murõtama: mis taa lats kõnõlas, mugu «pinni» ja «pinni!» «Ütel: «Mina ei saanud tema jutust kohe mitte midagi aru, me vaatasime klassiga koera pilti!» Ma sõs vasta, et tä ütelf «pini», meil om sääne keelepruuk. Oppaja sõs, et timä ollõv peri Viru rannast ja murõtõ ei mõista. Ütskõrd aastakümmit ildamba lugõsi Valga lehest, et sama oppaja, Liidia Vakk, saa 80 ja kos kuulõn tä kõik om olnu. Edimäne tüükotus: Satserinna algkuul. Vai timä ei tiia, midä tähendäs pini!»

Kupperi Aino om uman elun palfo vannu talutõid opnu ja Uma Lehe lugõjilõgi liha suidsutamist ja leevätegemist opanu. Riigitüün olõ-i tä kunagi käünü. Miis olf raudtiiläne ja tiinse niigi küländ hääd palka. Vanõmbidõ iist olf kah vaia huult kanda. Ku miis sai 55aastadsõlt pensioni pääle, sõs tulfi noorõ pensionääri (Aino olf 42) periselt Valgast är Sellile. Olf sääl 1970. aastil illus aig, terven külän peeti eläjit, tetti tüüd ja peeti pitõ. Nüüt omma õnnõ üle-katsõkümnedse küllä alalõ jäänü. «Hilleri Virvel om viil ainukõnõ lehm külä pääle, tuu lehm omgi õkva timä clupiatüs. A no vähämbält maa om tettü ja talvõraps olf sügüse illus rohilinõ.» jätt Aino jutu lõpõtusõs iks hää keväjä luutusõ kõlama.

umma luulõstust ja laulsõ vahtõ laulu. Timäga olf ütän Kõivupuu Marju, kiä tõi Võromaal moosiga tervüisi. Tuud piät õkva eräle tennämä, et maainemise liina-inemiisi iks vanna muudu meelen pidävä.

Esä tiia, et ülükooli aigu nuu Talna tütrigu seivä katõ suupoolõga mi imä suidsulihha. Sis ma joht es saa arvo, kuis tuu rasvanõ liha võisõ kellelegi miildü, a nüüt ei olõ inämb säänest koskiitki saia.

Järvamaa võrokõsõ tullu küllä, mulgi, saarlasõ no ja muidogi naabri – seto.

Istsõ sääl ja mõtli, kiä om tuu õigõ võrokõnõ? No ma esi olõ kimmälä, tuu ei tähendä midägi, et suurõmba jao elost olõ Talnan elänü. Mu lats om vere poolõst poolõs võrokõnõ, hinge poolõst täüsvõrokõnõ. Pidä mi kanti kõgõ ilosambas ja kõnõlõs kiilt kah. Kuis noidõ lastõlatsiga om? Veeränd jääs verest alalõ. Märgotimi tütreaga, kas, kuis ja kuna pidänü võro kiilt nakkama oppama. Iks vist pidänü!

Laul om Kasaritsa mäki pääl linnan 140 aastat

VALPRI LIINA

10. mahlakuul tähüsõ Kolepi segäkuur Puiga rahvamajan kontsõrdiga 140. juubõlit.

Koori kavan olli õnnõ cestti viisimeistride laulu. Viil laulti eelmäde koorijuhhi Tamra Ako säetüt «Hällilaulu». Seo sügüse tulõ Tamra Ako 80. sünnüaastapäiv. Ja viil põrotõdi maaha üts vahva «Tuljak»: tuu laulu ettelaulminõ tekõ koorilõ minevää aasta vallalõ tii pääliina üldlaulupidolõ. «Tuljak» juhatama kutsuti Väre Sale, kiä juhaf Kolepi laulukuri pia 30 aastat.

«Meil om uma kant, uma rõõmu ja murrõ, mis põhacestläisi ei huvida. Istumi tan Eestimaa veerekese pääl ja mugu laulami,» ütelf laulõ vällähõikaja, koorilaulõ ja Laine Maia. Tuu jutu pääle võtõ koor üles Riitsingu Alo säet rahvaligu laulu «Istsõ ma maailma veerekese pääle». Takkaperrä tulfi eurolaulõ kirotaja Pajusaarõ Priidu «Võromaa laulu» (sõnno autor Ilvese Aapo) ni Banderi Ara «Ku olõsi» (sõna Iheri Rihhard). Koori järgmäne suurõmb etteastminõ omgi võrokiilõsel laulupidolõ Uma Pido Põlvan.

Laulõ vaihõpääst astõ üles külälise: Kungla puhkpilliorkestri ni Osula kooli laululatsõ.

Kolepi kuur om Võromaa kõgõ vanõmb laulukuur, mille koolioppaja Kõivu Jaan tekõ aasta päält edimäst üldlaulupidolõ: 1870. Timä pojapoig Jaan juhtõ kuuri pia 40 aastat. Parhillanõ juht Banderi Ara om 2000. aastast.

PILT ERÄKOGOST
Kolepi kuur 1930. aastagal.

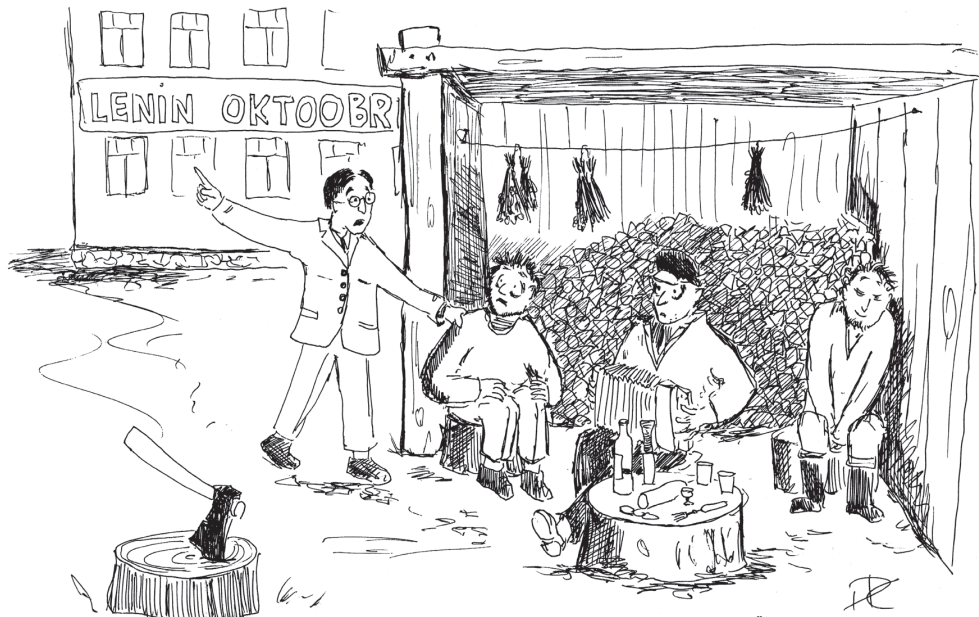
Pillimänguga kinolektorium

MANDLI SULÓV

Tüüti Haani kino pääl aastil 1968-1972. Tollõ ao seen juhtu ka huvitavit asju. Ütest kirotagi, kuis Munamäc sovhoosin Haani rahvamajan kõrraldõt kinolektoriumi «Lenin oktoobris» sai läbi viidüs. Film olf umbõs kolmkümmend minotit, mille ette pidi partei puult lektor kohustusliku kõnnõ.

Reklaamõ pidi olõma välän egäl puul, kon inemiisi liiku. Muidogi pidi inne reklaami ülespandmist olõma saadu majandi käest nõunolõk. Vot tuud nõunolõkit oll rassõ saia. Kes toda jamma tahtsõ kaia. Mitte kiäki. Tuuperäst olligi tollõ üritüsega õnnõ asao-salidsõ kõüdedü: sovhoosi partorg, partei puult määrät lektor, ma esi, sõs mu hää abilinõ Ruusa Leo, autojuht Adsoni Tõnu, rahvamaja juhataja ja koristaja.

Osavõtjidõ arvus võisõ märki õnnõ nii pallo inemiisi, ku pallo sa jõudsõt rahha majandi käest välä kaubõlda. Tegeligult majandi olliva inhõ masma. Olf hää, ku sait viistöist ruublit, tu võrdu saa viiekümne inemisega. Munamäc sovhoosist sai õks kümme ruublit saa inemisega. Ku sait katõkümne ruublidõsõ kõrra, mis tähend kattsõsata inemist, sait kinovõrgu puult ka preemiät. Tuud asja juhtu väega harva. Pidet kuiki «määrmä», sõs

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

läts asi kõrda. A ma pruuvõsõ õks asja ausalõ aia, kuiki ka tuu väiku summaga rahvaarvu märkimine es olõ ausa.

Kinovõrgu puult hoiatõdi mehaanikit, et ka häste minvide filme puhul es tohe kaejit olla rohkõmb ku lektuurimõ filmel. Haani rahvamajan olf kõgõ rohkõmb kaejit läbi ao olnu filmil «Kevade». Esiki Ruusmäclt olf bussitäüs rahvast majandil peräle tuud. 268 inemist olf piledimüügiga, muidokaejit viil päälekauba.

Lektoriumi pääväl tull võtta parteimajast (parhillanõ muusigakuul) pääle lektor. Talvitsõl aol pidi koristajal olõma trepisine lumõst puhast ja saali ahi lämme. Rahvamaja juhataja hoolõs jäi, et kõnnõ-

pult olõsi paigan.

Ku kohapääl tull välä, et üt-tegi inemist es olõ kaeman, sõs pidi ütškõik kost mõnõ kaeja löüdmä. Ma joosi rahvamaja kõrral poodi takan (parhillanõ luuduspargi maja) olõvahe kuuri, kost kostu pillimängu ja kõvva juttu. Kõnõli miihile, et tulkõ ilma rahalda filmi kaema. Mehe muidoki pelksivä tulla, selle et päävätõsel tüütegemise aol es tohe puõn olla. Ku ütõ miihist kuulõ, et ka sovhoosi partorg om kohal, sõs olf tä õkva nõun tulõma. Olf jo tuusama partorg tollõl mehel puõn päega tsikilua är võtnu. Nüüt luutsõ tä olla «hää kullõja». Vast partorg halõstas ja and lua tagasi, ku tä õnnõ ei olõ veenü noid liina müüldis-

jaoskunda hoiulõ.

Ku partorg näkk tutvati miist, läts tä õkva lektori mano ja kõnõl midägi. Naaru olf kah ja näo rõõmsa. Nüüt partorg käskse mehel inne kinno mängi puul tunni ja sõs tulla sovhoosikontorilõ timä jutulõ. Mul käskse näüdadä õnnõ kümme minotit filmi.

Mõlõmba parteimehe kattõva sovhoosikontorilõ. Kino lõpus olf ka pillimehest miis tagasi, rõõmsa meelega, lua näpu vaihõl. Ka lektoril olf paras kilk pään, olliva partorgiga esi «kinno» tennü.

Olf esieräline pillimänguga kinolektorium «Lenin oktoobris».

Piiglin om egäüts Jummal

Eks taa niimuudu lätt, et tetäs hään usun ütõs vahtõnõ partei ja sõs mõnõ ao peräst rüüv kiäki tä hindäle. Stalin rüüvse kommunistliku, Hitler natsionaalsotsialistõ partei, Laar IRLi, Ansip Reformi- ja Savisaar Keskeräkunna. Umanik kiild, käsk, puu ja lask täpõsele niimuudu kuis süä taht.

RUITLASÕ OLAVI, ettekuulutaja

sioon, lukõ. Millen poliitigu häste orienteerusõ. Jummal kaes valitsõmisõ pääle ütõsembä pilguga. Ku Ansip, Laar ja Pihl arvo ei saa, et nimä timäga kah koalitsioonin omma, saat ütõcolõva märgi: lask mõnõ suurõ laiva põhja vai Copterlaini helikopteril alla tulla nigu sassin tsiibuga varblasõl.

Ku umanigu käest partei är võtta, tund umanik, nigu kiäki võõras olõs lupa küsümlä-dä timä autoga sõitma lännü. Reiljanilõ ei miildü sukugi, et timä partei sotsõga kokko lätt, Strandberg kakk hiussit ja tuulõveskide siibu, ku rohilist parteid käest är võtta tahetas.

Ainumadsõ, kinkal om kim-mäs ja ainuvõimsa umanik, omma Eesti Kristliku Demokraadi: nimä ei suta kuigimuudu umma ülembät, Jumalat, pukist maaha võtta. Oigõ – egä Jummal ei olõ mõni Strandberg vai Reiljan, et lask hinnäst tougada vai tõmmada! Ku Jumalalõ midägi ei miildü, saat tä tartlaisilõ viiuputusõ vai pand Tuhala nõiakao ütõ sõrmõnipiga saisma.

A Jummal om joba vana miis ja ei viisi säändsit piinün kirän säädüisi, nigu põhissäädüs, Euroopa Harta, Genfi konvent-

Jummal tekõ inemise külh uma näo perrä, a kõik muu inemise man tävveste tõistõ. Ku kact Ansipilõ, Savisaarõlõ vai Strandbergilõ näkko, sõs nigu olõs jummal, a ku külõ päält vai takastpuult kact, sõs saat õkvalt arvo, et olõ-i joht.

Hädä tuun omgi, et mi juhi Olõ-i hinnäst kunagi külõ päält ja takastännü. Imchtelesc hindä näko piiglist ja sõs muidoki paistus, et tegemist om Jumalaga, kiä või tetä, mis tä taht.

Tõnõ halv varjants om, et inemine salgas Jumalat. Poolakidõ Tu-154 pääl võisõ kah kiäki, vai vindläisist linnujuhtõ seen, vai Puutin esi vai Medvedjev, välä üteldä, et Jumalat ei olõ olõman. Mille pääle Jummal umakõrda är pahasi ja näüdas, et hoobis inemist ei olõ olõman. Egä nuu Tupolevi niisama umast pääst kõik aig taivast alla ei sata...

Tossu Tilda pajatusõ

Tuikõsõ

Abielopaar osf liina viirde väiku maja.

Innembi olli nä elänü suurõn kortõrmajan, kon olli väega larmaja naabri. Es olõ rahhu ütõl ega pääväl. Naabridõ peräst saigi elokotusõ vaihtaminõ ette võetus.

Soolaleciväle tulnu sugulasõ tundsõ huvvi, määndse naabri näil üle aia kah omma.

«Nigu tuikõsõ!» kittõ maja-provva. «Kõrd lindas ummi asjuga välä ütõ, kõrd tõnõ!» «Tuikõsõ nä joht ei olõ,» krundsuf majaherr kulmu. «Ku lindasõ, sis om kavvõlõ kuulda, nigu kraaksja varõsõ.»

Vipõrus nimmiga

40ndin aastin Võro miis kõnõl umilõ tüükaaslaisilõ, et timä 8aastanõ poig käve kooliga tiatrin. «Mis etendüs tuu olf sis kah?» uursõva kolleegi. «Lolita!» ütõl miis. Tüükaaslasõ

kaiva ütõstõsõlõ uskmalda näoga otsa: kas tõtõst om Nabukovi ilmakuulsast latsõtsurkmisõ-raamatust latsietendüs tettü?

Päält kõvva segähüst ja vaiõlust sai asi selges: etendüse päätõgeläne olf iks pinitütrik Lotte.

PEDÄSTIKU PIITRE

Kuuluda

Kuulutusõ tel 78 22221, info@umaleht.ee

Müü

Kesvä ja kaara siimnes. Tel 5621 3174.

XI Eesti rahvamuusikatiitlõisi festival

Moisekatsi Elohelü

Põlvamaal, Mooste mõisah 23.-24.04

23. mahlakuu päiv

Kell 18 festivali vallategemine Mooste mõisah andsambliga Ütsiotsõ

Kell 19 festivali vallategemise kontõrt

Kell 20.30 Päävä mõtsa taadõ laulminõ Mooste järve veereh ütõh Uma Pido koorõga

Kell 21 folgijämm ansamblidõga Piccolo Folk ja Fibrill

Riidist piletit saa ette osta 125 krooni iist, paiga pääl mass pilet 125 krooni. 8-14 aastadsõ latsõ pilet mass ette ostõn 50 krooni.

24. mahlakuu päiv

Kell 10-15 Jüripäävä laat Hobõsõtallih

Kell 12-17 kontõrdi ja etendüse Veskitiatrinh

Kell 18 festivali võistluskontõrt

Ütes astva: Tuulepuu, Eesti mandoliinide orkester, MPS, Sorõseto, Meto-distu Kiriku seltskond, Piccolo suupilliorkester, Sireli, Trallikud, MS Veetõru V, Igalemb, Grüisel, Püürhäll, Folkraëss, Karmoshka, Greip, lisak Andreiler, Tartu Üikooli Viljandi Kultuuriakadeemia tudõngi.

Puulpääväst piletit saa ette osta 125 krooni iist, paiga pääl mass pilet 150 krooni. 8-14 aastadsõ latsõ pilet mass ette ostõn 50 krooni.

Festivali katõ päävä pilet mass ette ostõn 200 ja paiga pääl 250 krooni. 8-14 aastadsõ latsõ pilet mass ette ostõn 75 krooni. Ette müü piletit Piletilevi. Paiga pääl saa piletit festivali infopunktist.

Festivali kõrraldaja: MTÜ Folgisellide Selts, Mooste Vallavalitsus

Jüripääväs Moostehe!

folkfest.polvamaa.ee

Latsilõ

Vastussõq saatkõq Tartu 48, Võro liin 65609 Uma Leht vai info@umaleht.ee.

Manoq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõs ja telehvoninumõõr. Vastajidõ vaihõl loositas välä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja

Mineväkõrdsõ ristsõna vastus om «kevväi käen!» Avvohinna saa Salumäc Ragnar (12) Krabilt.

Seo kõrd kirotagõq, kuis kutasas võro keeli imätsit, esätsit ja väikeisi kodo- ja mõtsaclä-jit? Mõnõq vastussõq ommaq joba ette annõduq. Vastus saadaq meile ildambalt 29. mahlakuu pääväs!

elläi	imäne	esäne	lats
tsiga			
lammas			tsile
hopõn			
tõbras		pull	
mõtstsiga			
põdõr			
kits		sikk	
kana	kana		

Joonist SAARÕ EVAR

Kaeq võrokeelitsit Jussi-multikit: www.lastekas.ee → Jussi multikad → multikaq võro keelen!

Põlva maakunna kodo-uurmisõ tõie võistlus

Põlva Talorahvamuusõum Karilatsin kuulutas välä 9. kodo-uurmisõ tõie võistlusõ. Seokõrdsõ võistlusõ teema om «Põlvamaa 60» – 1. rehekuul 1950 luudi Põlva rajoon.

Muusõum uut kirotama nii nuuri ku vannu. Võistlusõlõ või saata mälehtüisi, märgõtuisi, uurmiisi, pilte ja dokustaatõ. Neo piässi olõma kõüdedü

Põlva rajoonin vai maakunnan sündünüide asjo vai inemiisiga.

Saata või juttõ latsõ-iäst, kooliaost, tüüelõst ja vabast aost. Koolilatsõ võiva kirja panda nii hindäga juhtunuid asjo ku (vana)vanõmbidõ käest kuultuid juttõ.

Tõid hinnatas kolmõn vanusõrühmân: suurõ inemise, gümnaasiumi- ja põhikooliõpilasõ eräle. Tõiest pandas kokko kogomik safast «Karilatsi kajastused».

UL

Kodo-uurmisõ tõie võistlus «Põlvamaa 60»

Teema-tsõõri saa kaia www.polvatalorahvamuuseum.ee päält vai raamadukogon Tüü tulõ saata vai tuva ildampa 31.01.2011 Põlva Talorahvamuusõummi: Karilatsi külä, Kõllõstõ vald, 63505 Põlvamaa Võitja kuulutõdas välä 2011.a. keväjä kodouurmisõ-pääväl Parõmba saava avõhinnal Teedüst saa tel 797 0310 (Luude Marge), marge@polvamaa.ee, muuseum@polvamaa.ee.

Su perält siski häitses ütõ igävikku num. R. Kolk

Tennämi süämest kõiki, kiä olliva meile toes ja abis

esä, vanaesä, abikaasa ni äiä

ALLASÕ JAANI

saatmisõl perämäste puhkõõpaika Rõugõ vanna kalmuaida.

Umatsõ